

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

III. Ordo operis. IV. Peculatus Flacij, & crimen falsi cum VVittenbergensium
sannis in Flacium & VVigandum, acerbißimoq[ue] eius in aduersarios
responso. editio operis cum enumeratione authorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

Est autem ipse processus, ut sic dicamus, tractationis in istas quatuor quasi operas distributus. Primum alimus certis stipendiis iam septem studiosos, doctrina ac iudicio mediocri præditos, qui autores sibi propositos euoluunt summa attentione & fide, ac iuxta Methodi metas sollicitè & curiosè singula excerpunt, & quasi anatomiam autorum faciunt, suoq; loco quælibet ascribunt: idque faciunt semper vnum seculum post aliud in manus accipientes. Deinde alimus duos magistros, ætate, doctrina, & rectitudine iudicij præstantes, quibus, quod priores sedulæ ac industriæ apiculæ ex varijs locis ac floribus conuexerunt, traditur, ut rerum cōgestarum dijudicationem faciant, delineent ac disponant, quæ in scriptionem venire debent; ac denique pertractent & connectant narratione historica. Tertio, constituti sunt ex gubernatorum numero quidam inspectores, qui collectoribus materias distribuunt, & ea, quæ sunt delineata examinant, & rerum iudicium atque partium collocationem adiuuant (nihil enim scribitur, nisi prius hac ratione diiudicatum sit) scripta deinde rursus sub limam vocant; ac denique etiam quædam pro necessitate ipsi cōtexunt ac scribunt. Quarto alimus amanuensem, ut vocant, qui sic composita mundius describit. Ultra hosce sunt communes totius operis gubernatores & inspectores optimæ fidei homines quinque, qui consilijs præsent,

1.

“

“

“

2.

“

“

“

“

“

“

“

“

3.

“

“

“

“

“

“

“

“

“

4.

“

“

“

5.

“

“

bb 5 & ido-

ANNO & idoneas personas accersunt, nō idoneas di-
1552. mittunt; habent sumptuum rationem. Vnus
 „ autem ex istis, si quid contribuitur, custodit,
 „ & habet libellos acceptorū & expensorum.

Quærun-
tur super
inopia sū-
ptuum.

Hæc illi de dispositione totius operis, de-
 que laborum atq; operarum partitione, pri-
 usquam vlla centuriarū lucem aspexit. Quæ-
 runtur deinde de inopia sumptuum; qui cū
 parcè suppeditentur, operarios nō liberaliter
 satis pro merito, sed frugaliter alēdos aiunt.

Excusant
Flacium.

Excusant tandem Flacium Illyricum de pe-
 culatu, eumq; iniuria nō vulgari dicunt affi-
 ci, quod in suspicionem trahatur, quasi pecu-
 niam communē fraudulenter interuerterit;
 testantur eum eleemosynas collectas optima
 fide in opus hoc impendisse. Graues se labo-
 res, inquiunt; sustinere, quibus beneuolen-
 tiam, communicationē consiliorum, librorū
 & sumptuum, aliaq; id genus officia potius,
 quam sannas, ludibria, irrisiones, sarcasmos,
 & criminationes mereantur. Subscriperunt
 huic Narrationi nomina sua Centuriatores
 omnes, summi, mediaستي, infimi, numero
 quatuordecim; Flacio tantum excepto, qui
 vel iam tū Magdeburgo discesserat; vel con-
 sulto subtraxit manum, ne furti accusatus
 innocentia testimonium ferret de seipso, sed
 per alios potius ab intentato crimine libera-
 retur. Alioquin licet, anno 1557. relicto
 Magdeburgo in Thuringiam commigravit,
 à Synedrio tamen vel collegio centuriatorū
 nō discessit; vt editæ sequentibus annis cen-
 turia testantur.

Cæ-

Cæterum iurene an iniuria Flacio pecu-
 latus notam inusserint isti, equidē comper-
 tum non habeo: illud constat, non modo de
 pecunia hac, verum & de libris venditis in-
 famiam quandam illius nomini postmodum
 adhæsisse; quā Melanchthonicorū perpetuæ
 criminationes nō parum auxerunt. Memini
 ego audire me ex Concionatore Lutherano,
 qui Magdeburgi aliquandiu hæserat, Illyri-
 cum palam insimulatum furti, quod libros
 manuscriptos in membrana communicatos
 aliunde, cum vsui esse desiissent, vendiderit,
 eorumq; pretium conuerterit, in priuatos v-
 sus. Certè Concilium Nicenum Francofurti
 constat in nundinis ab eo venditum cuidam
 ciui nostro, doctrina & pietate præstanti vi-
 ro, qui rasuram in eo deprehendit, vti refer-
 re consueuerat, ob quam scriba publicus vel
 Notarius infamis redderetur. Scriptum e-
 rat; assidente Constantino; at in voce, as-
 sidente, priores duæ litteræ raso pergame-
 no deletæ erant, suppositæque tres aliæ,
 præ, quasi Constantinus in Concilio præsi-
 dentis munere perfunctus fuerit: id faci-
 nus si Flacius admiserat, vti prorsus est ve-
 rissimile, furtum aut peculatus falsi crimine
 cumulatur. Verum hæc obiter per occasio-
 nem.

Vbi prodijt in lucem hæc Centuriatorum
 Narratio, V Vittenbergenses anno 1558. re-
 spondent edito scripto quodam supra modū
 acerbo, cui & ludibria passim inspergunt &
 san-

ANNO

1552.

Iudicium
 Lutheran.
 de crimine
 peculatus
 Flacij.

Flacij fraus
 in vendito
 Concilio
 Nicæno.

Wittēber-
 gensium
 sannæ in
 Flacium &
 Wigandū.

ANNO
1552.

*In resp. ad
Narrat.*

B. iij. b.

Flacij sen-
tentia de
Academia
Witten-
berg.

Epitheta
Flacij.

Ibidem

D. ij. b.

Refellunt
obiectio-
ne de inopia
sumptuū.

Contribu-
entium di-
uersus ani-
mus.

fannas in opus historicum, eiusque fabricatores, & in Flacium imprimis, VVigandumque, duos illius operis primarios gubernatores atrociter debacchantur inter cætera Flacium asseruisse dicunt in scripto quodam publico, rectius facturos parentes, si in lupanar liberos suos mittant, quã in Academiam VVittenbergensem. Itaq; criminationibus vicissim illum incessunt acerbissimis, eumq; diabolum, imo Centuriatorum, quos miseros diabolos vocant, patrem *διαβολικώτατον*, sceleratum parricidam, tribunum ærarium, pecuniæ in vsum publicum commendatæ depeculatorem, demum impostorem sceleratissimum appellant.

Sumptus ad historiam scribendam per totam fermè Europam conquisitos aiunt, magnamq; pecuniæ vim initio collectam, cum potestates, throni, regna, nationes, respUBLICÆ, reges, principes, comites, nobilitas, consiliarij, doctores, ciuitates, equites, mercatores, & fœneratores certorum locorum contribuerint. Nec omnes ijsdem causis ad largiendum permotos fuisse. Quosdam, quorum minimam partem fuisse dicunt, pro studio; alios zelo peruerso, nonnullos cupiditate vindictæ, quam à Flacianorum scriptionibus sperarint; alios aduersariorum odio; alios spe nouorum motuum; alios gloriæ cupiditate impulsos, nimirum vt celebraretur illorum liberalitas, pecuniam contulisse. Quosdam ad contribuendum Flacij com-
men-

mendicatoris autoritate permotos, cuius per
Europam nomen ob concitatas turbas cele-
bratum fuerit : Nec paucos pecuniam elar-
gitos in historiam hanc ecclesiasticam, qui,
quid historia sit & ecclesia, nesciant, sed Fla-
cium modo nouerint. Inueniri etiam inter
contributores, quos stultitiæ suæ in largien-
do pœniteat. Interim si operarij minus lar-
giter habeantur, & tenui operentur stipen-
dio, id non inopia sumptuum fieri, cum mul-
tum auri congestum sit; sed eius culpa, qui
rem nummariam curet. Iniquum esse, vt alij
mercedem præripiant ijs, qui æstum diei fe-
rant, & pondus laborum: cum quibus ita
comparatum sit, vt dum ipsi comportant hi-
storias, alius pecuniam comportet aspor-
tetque.

ANNO
1552.

Hæc & id genus alia de Centuriatoribus, Centuriæ
eorumq; conatu historico scholastici VVitten- in publicū
bergeneses scripserunt, cum Flacius cæte- exeunt.
rique moderatores Centuriis nondum edi-
tis domi adhuc incubarent: Quas tamen
paulò post, quam scriptum hoc VVitten-
bergenesium prodiisset, in publicum profer-
re cœperunt: ne scilicet alienatis hominum
animis, & neruo contributionū inciso, quod
ad importunos VVittenbergenesium clamo-
res fieri posse videbant, ab instituto tandem
esset desistendum. Prodierunt igitur dein-
ceps aliæ centuriæ post alias, in quas integrū
ecclesiasticæ historiæ corpus secuerunt, edi-
tæ sub nomine studiosorum aliquot, & pio-
rum

ANNO
1552.

Autores
Centuria-
rum.
Ibidē B. ij. b.

Mala fides
Centuria-
torum.

rum virorum in vrbe Magdeburgica. Hi fuerunt numero quindecim, quemadmodum ex Narratione constat de idea totius operis, quam VVittenbergenses tam mordaciter, vti diximus, sugillarunt. Huic enim omnes, qui tum distributis operis laborabant, excepto Flacio nomina subscripserunt, & quidem hoc ordine: Ebelingus A-
 ” leman Consul. Martinus Copus Doctor
 ” medicinæ. Ioannes VVigandus pastor ad
 ” S. Vdalricum. M. Matthæus Iudex, mi-
 ” nister verbi Dei ibidem. M. Basilius Fa-
 ” ber. M. Pancratius Veldpock. Am-
 ” brosius Hidfeld. David Cicelerus. Ca-
 ” sparus Leunculus. VVilhelmus Radensis.
 ” Nicolaus Beumullerus. Bernardus Niger.
 ” Petrus Schröder. Conradus Agrius. His si
 Flacium addas, supremum operis archite-
 ctum, erunt in vniuersum quindecim è quo-
 rum numero quatuor tantum præcipui mo-
 deratores additis præfationibus nomina sua
 centuriis adscripserunt: Matthias Flacius
 Illyricus, Ioannes VVigandus, Matthæus
 Iudex, & Basilius Faber. Quam verò mala
 fide, quamque fraudulentè egerint hi gu-
 bernatores, dum conquistam è scriptis ve-
 terum, inque locos digestam rerum varia-
 rum sylvam centuriis istis infarciuerunt, à
 Catholicis maturè deprehensum est, &
 scriptis publicis, luculenter
 demonstratum.